

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 148/2021**

De toepassing van nieuwe bepalingen inzake de afstanden van beplantingen en overhangende takken en doorschietende wortels op het openbaar domein, is grondwettig mits rekening wordt gehouden met de eigenheid ervan

De wet « tot invoeging van het boek 3 ‘ Goederen ’ in het Burgerlijk Wetboek » voegt in het nieuw Burgerlijk Wetboek bepalingen in met betrekking tot de afstanden van beplantingen ten aanzien van de perceelsgrens en met betrekking tot overhangende takken en doorschietende wortels. Natuurverenigingen hebben tegen die bepalingen een beroep tot vernietiging ingesteld voor zover zij van toepassing zijn op het openbaar domein.

Het Hof verwerpt het beroep. Het oordeelt dat de toepassing van de betrokken bepalingen op het openbaar domein noch een inbreuk maakt op de bevoegdheden van de gewesten noch een schending inhoudt van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Het Hof beklemtoont in dat verband de eigenheid van het openbaar domein : zakelijke gebruiksrechten kunnen bestaan op een openbaar domeingoed, maar enkel in de mate dat de openbare bestemming van dat goed er niet aan in de weg staat, wat ook geldt voor de regels inzake de afstanden van beplantingen. Vervolgens is het Hof van oordeel dat de bestreden bepalingen niet leiden tot een aanzienlijke achteruitgang in de bescherming van een gezond leefmilieu.

De bestreden regels gelden evenmin voor aanplantingen die dateren van voor de inwerkingtreding van de wet. Ten slotte beklemtoont het dat de bestreden bepalingen niet van toepassing zijn op beplantingen die vóór de inwerkingtreding van de wet werden aangebracht.

1. Context van de zaak

Bij wet van 4 februari 2020 voegde de wetgever een boek 3 in het nieuw Burgerlijk Wetboek in dat betrekking heeft op het goederenrecht. Dit boek bevat onder meer de artikelen 3.133 en 3.134, die betrekking hebben op, enerzijds, de afstanden van beplantingen ten aanzien van de perceelsgrens en, anderzijds, overhangende takken en doorschietende wortels. Voorheen waren die regels opgenomen in de artikelen 35, 36 en 37 van het Veldwetboek. Volgens de nieuwe bepalingen kan de nabuur de snoeiing, rooiing of wegsnijding eisen van beplantingen die de minimale afstanden niet respecteren. Hij kan eveneens eigenmachtig overhangende takken of doorschietende wortels wegsnijden, na de eigenaar van de beplantingen in gebreke te hebben gesteld.

Verschillende natuurverenigingen vragen de vernietiging van die nieuwe bepalingen. De verzoekende partijen bekritisieren het feit dat de afstandsregels ook van toepassing zijn op het openbaar domein, hetgeen tot een aanzienlijke vermindering van het « openbaar groen » zou leiden.

2. Onderzoek door het Hof

De verzoekende partijen voeren drie middelen aan, die alle door het Hof worden verworpen.

2.1 De bevoegdheidsverdeling

In een eerste middel houden de verzoekende partijen voor dat de bestreden bepalingen, voor zover zij ook van toepassing zijn op het openbaar domein, een inbreuk maken op verschillende gewestbevoegdheden, waaronder die inzake ruimtelijke ordening, leefmilieu, natuurbehoud en wegen. Volgens de verzoekende partijen ontnemen de gewesten aan die bevoegdheden een algemene beheers- en inrichtingsbevoegdheid ten aanzien van het openbaar domein, zodat de gewesten - en niet de federale overheid - bevoegd zijn om de regels inzake beplantingen op het openbaar domein vast te stellen.

Het Hof is van oordeel dat de bestreden bepalingen kaderen in de residuaire bevoegdheid van de federale overheid om algemene, voor alle goederen geldende, regels inzake zakelijke rechten te bepalen. De bestreden bepalingen maken de uitoefening van de gewestbevoegdheden ook niet onmogelijk of overdreven moeilijk, vermits zij geen afbreuk doen aan de mogelijkheid voor de gewesten om in het kader van hun bevoegdheden beperkingen aan te brengen op de zakelijke rechten, bijvoorbeeld door bepaalde handelingen afhankelijk te maken van een vergunningsplicht, dan wel daarvan af te wijken.

2.2 Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie

De verzoekende partijen zijn ook van mening dat het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, zoals opgenomen in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, is geschonden.

In het eerste onderdeel voeren de verzoekende partijen aan dat er wezenlijke verschillen bestaan tussen de openbare domeingoederen en de overige goederen, die bijgevolg het voorwerp moeten uitmaken van verschillende regels. Volgens het Hof moet die grief worden verworpen. Het Hof stelt immers vast dat het Burgerlijk Wetboek de algemene regel bevat dat zakelijke gebruiksrechten kunnen bestaan op een openbaar domein, maar enkel in de mate dat de openbare bestemming van dat goed er niet aan in de weg staat. Dat principe geldt ook voor de regels inzake afstanden van beplantingen.

In het tweede onderdeel, dat ook wordt gesteund op het rechtszekerheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel en het beginsel van niet-retroactiviteit, klagen de verzoekende partijen aan dat de nieuwe regels inzake afstanden van beplantingen reeds van toepassing zijn op beplantingen die op het openbaar domein werden aangebracht vóór de inwerkingtreding van de wet van 4 februari 2020. Volgens het Hof is die kritiek onjuist, aangezien uit de overgangsregeling opgenomen in de wet van 4 februari 2020 volgt dat die wet slechts van toepassing is op feiten, zoals het aanbrengen van beplantingen, die hebben plaatsgevonden na haar inwerkingtreding.

2.3 Het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu

Het derde en laatste middel is afgeleid uit de schending van artikel 23, derde lid, 4°, van de Grondwet. Die bepaling bevat inzake het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu een *standstill*-verplichting die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving, in aanzienlijke mate vermindert zonder dat daarvoor redenen zijn die verband houden met het algemeen belang. De verzoekende partijen voeren aan dat de bestreden bepalingen een

aanzienlijke achteruitgang in de bescherming van een gezond leefmilieu veroorzaken die niet verantwoord is door een doelstelling van algemeen belang.

Ook dit middel wordt door het Hof verworpen. Het Hof verwijst daarbij naar hetgeen hiervoor werd gezegd, namelijk dat de bestreden bepalingen geen afbreuk doen aan de algemene regel dat zakelijke gebruiksrechten kunnen bestaan op een openbaar domeingoed, maar enkel in de mate dat de openbare bestemming van dat goed er niet aan in de weg staat. Bij de beoordeling van die vereiste zal rekening moeten worden gehouden met het feit dat de aanwezigheid van beplantingen in veel gevallen essentieel is voor de verwezenlijking van de openbare bestemming van een openbaar domeingoed.

3. Besluit

Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel “media” van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Sarah Lambrecht](#) | 02/500.12.83 | [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)